

Preek Advent Lukas 1: 57-66

Broeders en zusters, gemeente van de Here Jezus,

Die gebeurtenis van de geboorte van Johannes heeft iets heel vertrouwds. Een kraamvisite. Familie en vrienden komen om de kersverse ouders te feliciteren. Ze delen in de feestvreugde. Acht dagen na de geboorte, de besnijdenis. Het teken van God: Ook dit kind behoort Mij toe. Ook dit kind mag deel uit maken van Mijn volk. Blijkbaar was het gewoon dat het kind pas dan bij de besnijdenis zijn naam onving. Met die naam zal het kind de rest van zijn leven bekend zijn.

Een vertrouwd verhaal, maar tegelijk ook een verhaal dat vragen oproept. Hoe is het mogelijk: twee hoogbejaarde mensen, ze zijn op een leeftijd gekomen waarop je normaal allang geen kinderen meer krijgt. Maar ook die naam. Er worden tradities doorbroken. Een naam die nergens in de familie voorkomt. Vandaag kijken we daar niet meer zo van op, maar toen was dat echt heel ongewoon. En dan die vader, maandenlang kon hij niet spreken, maar plotseling krijgt hij zijn stem weer terug. Hier is iets uitzonderlijks aan de hand. Het wordt het verhaal van de dag. Overal wordt er over gepraat. “Heit al ‘eheurd” van Zacharias en Elisabet en van hun kind? Let maar op – daar gaan we meer van horen.

En inderdaad, van die Johannes gaan we meer horen. Maar dat hebben we niet aan z'n vader Zacharias te danken. Zacharias stond helemaal niet zo open voor het grote nieuws. Hij heeft een harde les geleerd. Dat grote nieuws van Advent – het nieuws van het koninkrijk dat komt – brak bij Zacharias niet bepaald snel door.

Waarschijnlijk kent u het verhaal wel. Zacharias was een priester. Twee keer per jaar was een priesterafdeling aan de beurt om in de tempel dienst te doen. Deze keer was de afdeling waar Zacharias toe behoorde aan de beurt. Het reukoffer werd gebracht in het Heilige. Het Heilige der Heiligen mocht alleen op Grote Verzoendag door de hogepriester betreden worden. De priesters wierpen onderling het lot om de priester aan te wijzen die de tempel mocht ingaan om het reukoffer te brengen. Maar deze loting had niets toevalligs. Het moest Zacharias worden. Hij mocht het reukoffer ontsteken. Dit reukoffer staat symbool voor de gebeden van het volk. Want terwijl Zacharias het offer ontstak was er een grote menigte buiten in de voorhof in gebed. Dit gebed was een roepen tot God: *Kom HERE, kom uw volk bevrijding geven!*

Vestig Uw koninkrijk. Uw volk wacht al zo lang. Als de priester zijn priestertaak voltooid had mocht hij weer naar buiten gaan en over het volk dat in de voorhof verzameld was de priesterzegen uitspreken. U kent die woorden uit Numeri 6:24 wel. In de kerk spreken we zo ook wel eens uit:

De HERE zegene u en Hij behoede u.

De HERE doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.

De HERE verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.

Na de zegen gaat het volk getroost naar huis. Hun gebeden waren gehoord. God zou zijn beloften houden. God houdt Zijn woord. Stil maar wacht maar, alles wordt nieuw, de hemel en de aarde!

Maar op die dag dat Zacharias zijn dienst vervulde zou het anders gaan. Terwijl Zacharias zich in het Heilige van de tempel bevindt verschijnt hem de engel Gabriël. En hij komt met een geweldige boodschap van God! *Wees niet bevreesd, Zacharias, je gebed is verhoord!*

Dat kan niet mooier, zou je zeggen! Je bidt, je smeekt tot God. En je krijgt antwoord. Een boodschapper rechtstreeks uit de hemel komt het je zeggen: *je gebed is verhoord, je krijgt waar je om vroeg.* Dan gil je het toch van de daken. Je springt toch een gat in de lucht. Of niet soms?

Nou, bij Zacharias ligt dat een beetje anders. Ondanks die belofte van gebedsverhoring: Elizabet, je vrouw, zal een zoon baren. En je moet hem Johannes noemen. 'God is genadig' betekent dat! Want wat hebben jullie verlangd naar een kind. En wat een verdriet ook als dat verlangen niet wordt vervuld.

Tussen twee haakjes, men dacht in die tijd wel dat onvruchbaarheid een straf van God was. Met die gedachte wordt in dit gedeelte kortemetten gemaakt. Er staat nadrukkelijk dat Elizabet en Zacharias rechtvaardig voor God waren (vs. 5). Niks mis mee! Ze leefden naar Gods geboden. Vrome mensen. Zulke mensen worden niet door God gestraft met onvruchtbaarheid. Trouwens, als God echt zo met mensen zou omgaan, dan had er niemand kinderen meer.....

Maar toch, voor Zacharias en Elizabet was het wel confronterend, iedere keer als je in jouw omgeving blijde moeders en zwangere vrouwen ziet. Maar jullie wordt het maar niet gegeven. Je blijft onvruchtbaar. Iedere maand is er die teleurstelling. Nee, weer niet. En de tijd dat je nog kinderen kunt krijgen wordt korter en korter. Je bidt en

je bidt, maar op een gegeven moment stop je daar ook maar mee. Het heeft geen zin meer. De kansen zijn verkeken.

En nu moet je geloven dat het alsnog zal gebeuren? Zacharias kan het niet.

Ach natuurlijk, hij kent ook die verhalen wel uit de bijbel. Abraham en Sara die Izaäk krijgen. Izaäk en Rebecca, die naar aanhoudend gebed Jakob en Ezau mogen ontvangen. Jakob en Rachel, die lang hebben moeten wachten op Jozef. En ook bij Manoah en zijn vrouw, de ouders van Simson, en bij Elkana en Hannah, de ouders van Samuël, ging het zwanger raken niet bepaald vanzelf. Prachtige verhalen. Mooi om een keer als priester over te preken. Als Zacharias ook een zoon had gehad, dan had hij ze waarschijnlijk vol overtuiging doorverteld. Hij zou hem alles verteld hebben over Gods grote daden – vroeger. Hij zou vertellen over wat God nog gaat doen – later. Maar als de engel vertelt wat er *nu* gaat gebeuren, dan schudt Zacharias zijn oude hoofd. Nee dat kan hij niet geloven! Zoiets gebeurde toen, in een ver verleden, maar je denkt toch niet dat zoiets vandaag nog gebeurt.

Je zou die oude Zacharias wel even door elkaar willen schudden: *Zacharias je gebed is verhoord!* Je gebed om een zoon, maar ook dat gebed daar bij het reukoffer en het gebed van de menigte buiten. Dat gebed om verlossing en bevrijding voor Israel.

Ook dat gebed is verhoord, Zacharias.

Jouw zoon, Zacharias, zal als een nieuwe Elia het volk de weg wijzen. Hij zal de harten van de vaders tot de kinderen keren. Dat zijn toch precies de woorden waarmee 450 jaar geleden het profetenboek is afgesloten. De laatste verzen van het Oude Testament zijn: *zie ik zend u de profeet Elia, hij zal het hart van de vaders terugvoeren naar de kinderen.....* En nu worden die woorden over jouw zoon uitgesproken, Zacharias. Hij zal de komst van de Messias voorbereiden. Hij zal de heraut zijn van die grote Koning, de Messias die al zo lang wordt verwacht. Hij zal de weg voor Hem banen en het volk gereedmaken voor de Heer. Net heb je nog met het hele volk om zijn komst gesmeekt. Wil je nog meer duidelijkheid, wat een gebedsverhoring.

Maar Zacharias zegt 'Nee, dat kan ik niet geloven, dat zeg je nou wel, boodschapper van God, maar ik zie niet hoe dat ooit zou kunnen'.

Zacharias valt door de mand. Zacharias, een priester nog wel. Zacharias, van wie we net hebben gelezen in het 6^e vers dat hij vroom leefde naar de geboden van God,

onberispelijk. Niets op aan te merken. Een prima CV. Ik weet niet hoe dat met jullie is, maar ik zou wel willen dat ze zo over mij spraken. Je mag in je handen knijpen als je zo bekend staat. Een prachtige staat van dienst.

Maar nu, op dit belangrijke moment in de geschiedenis van Israel, faalt Zacharias als vertegenwoordiger van Gods volk. Hij wordt door God uitgekozen om bij te dragen aan de vervulling van Gods beloften, maar Zacharias bedankt voor de eer. En dan ga je jezelf afvragen, hè...als het met die vrome Zacharias er al zo voor staat, hoe zal het dan met de rest van het volk zijn?

Zacharias wordt het zwijgen opgelegd. Omdat hij niet gelooft, zal hij voorlopig niet meer kunnen spreken. Hoe zou je ook een geloofwaardige boodschapper kunnen zijn als jezelf de boodschap niet meer geloven kan? Zacharias komt naar buiten, maar hij doet er het zwijgen toe. Juist nu zou die zegen zo veelzeggend zijn geweest: *De HERE doe zijn aangezicht over u licht en zij u genadig*. Genadig, daar in klinkt de naam van Johannes door– God is genadig.

Wat een afgang voor Zacharias. Waarschijnlijk de enige keer in zijn leven dat hij geroepen werd om te zegenen, blijft hij stom. Hij heeft de wachtende menigte niets te vertellen. Zwijgend verdwijnt hij van het toneel.

Maar ondanks het feit dat Zacharias er voorlopig geen woord meer kan uitbrengen, blijft God God. In de naam van Johannes en in de zegen die nu niet is uitgesproken wordt God gepresenteerd als een genadig God. De engel had niet gezegd:

Zacharias, ik zoek voor jou wel een ander. Als je niet gelooft dan doet God het wel zonder jou. Nee, de engel had gezegd dat Zacharia niet kon spreken *totdat* de dag zou aanbreken waarop dit alles gaat gebeuren. God schrijft Zacharias niet af.

Kijk daar heb je nou weer zo'n voorbeeld in de bijbel waar Gods geweldige, liefdevolle genade in contrast staat met ons kleine, menselijke geklungel. Maar God laat ook deze klungel niet los. Hij maakt, ondanks onszelf, zijn beloften waar. God is niet te stoppen, zelfs als de vroomsten onder het volk het laten afweten. God is genadig. Vol liefde voor een volk dat die liefde elke keer weer verspeelt.

Toen de bejaarde Elizabeth zwanger werd en beviel van een zoon was dat ook wat tot de burens en de familie doordrong. De Here heeft zijn barmhartigheid aan haar groot gemaakt (vs. 58). Wat waren de mensen blij. En zo gingen de woorden van de engel al meteen in vervulling: velen zullen zich verblijden over zijn geboorte (14). Wat een wonder dat deze oude mensen nog een kind mochten ontvangen. Dat houdt je

toch niet voor mogelijk. Natuurlijk, iedere geboorte is bijzonder, ieder klein kind is een geschenk van God. Wie niet onder de indruk komt van de Schepper als hij in een wieg kijkt, heeft er niets van begrepen. En vooral als jezelf nooit kinderen hebt gekregen, dan weet je als geen ander, dat het allemaal niet zo vanzelfsprekend is. Maar hier bij de geboorte van Johannes geldt dat wel heel speciaal. Een kind is een geschenk van God. En dat vierten de vrienden en familieleden van Zacharias en Elizabeth met hen mee. Een Godswonder, dat is het. En welke Israeliet denkt dan niet aan de wonderlijke geboorten uit de geschiedenis van Israel. Izaäk, Jakob, Simson, Samuel. Zal er ook niet iets van een spannende verwachting zijn geweest bij de mensen uit de omgeving van Zacharias en Elizabeth. Men zal zich toch ook verwonderd hebben afgevraagd hoe het kon dat die arme Zacharias niet meer kon praten. Uit vs. 62 krijg je zelfs de indruk dat hij ook niet meer kon horen. Het Gr. woordje voor beduiden, betekent zoiets als 'een gebaar maken'. Zacharias heeft maanden in een isolement geleefd.

En dan breekt de achtste dag aan. Het kind van Zacharias en Elisabet zal besneden worden. En op die dag zal het ook zijn naam krijgen. Nou daar zal wel geen discussie over zijn. Namen als Jeffrey en Melvin kwamen nog niet voor. Dat zal wel een klein Zachariasje worden. Een passende naam met een passende betekenis: JHWH gedenkt! Een mooiere naam kun je bijna niet bedenken. God heeft toch aan deze twee oude mensen gedacht.

Maar dan doorbreken deze twee oude mensen alle tradities. Dat kan gebeuren. Familietradities en ook kerkelijke tradities zijn prachtig. Geven een veilig gevoel. Maar soms, als God aan het werk gaat, kunnen ze ook in de weg staan. En dat was hier ook het geval. Elizabeth zegt: *nee, hij zal niet Zacharias heten, maar Johannes!* De aanwezigen staan perplex. Het is Elizabeth naar het hoofd gestegen. Dus iedereen kijkt nu naar Zacharias. Heeft de oude man het kunnen volgen. Zacharias zit er maar een beetje bij. Hij kan niet spreken, waarschijnlijk niet eens horen. Hij – een priester nog wel – niet eens in staat om Gods boodschap van de komende Messias aan het volk door te geven. Hij kan alleen nog maar gebaren maken. Wat hebben die negen maanden voor hem betekend? Hij maakte de zwangerschap van zijn vrouw mee. Wat heeft dat met hem gedaan? Er zal blijdschap zijn geweest. Het ongedachte, niet meer verwachte is gebeurd. Elizabeth is zwanger. Maar er zal ook schaamte zijn geweest. Als hij terugdenkt aan dat moment in de

tempel. Hoe had hij tegen de boodschapper van God durven ingaan! Hoe had hij durven twijfelen aan de bekendmaking van het grote nieuws! In die afgelopen negen maanden heeft hij veel geleerd over God. Maar ook veel over zich zelf. De man die bekend stond als vroom en gelovig. Maar waar was zijn geloof geweest in de levende God, die wonderen doet? Maar nu is dat geloof aan het groeien. Gelijk op met de vrucht van Elizabeth's schoot. God is niet alleen maar de God van vroeger. God is niet alleen de God van straks. Maar God is ook de God van vandaag!

En dan wordt zijn zoon geboren. En Zacharia is er klaar voor. De engel had gezegd: Je zult niet kunnen spreken tot de dag waarop dit alles zal gebeuren. O, Zacharias is nu zo vol van de boodschap van God. Zal hij nu kunnen spreken? Het is bij hem gaan gisten. Zijn ogen stralen als hij kijkt naar Elizabeth en hun zoon. Hij ziet de buren en verwanten komen. Hij ziet de verwondering en de vreugde op hun gezichten. Hij ziet hun monden bewegen. Waar hebben ze het precies over? Wat zeggen ze van dit kind? O, waarom kan hij nu nóg niet praten. Hij heeft zoiets geweldigs te vertellen. De mensen weten nog niet half hóe bijzonder de geboorte van dit kind is. Ze weten nog niet half wat God met dit kind, ja met heel zijn volk voor heeft. Waarom, waarom kan hij zijn boodschap nog niet kwijt?

Maar Zacharias moet nog acht dagen geduldig zijn. Tot de dag van de besnijdenis. Hij ziet hoe iedereen kijkt naar Elizabeth. Nu zal zijn kind zijn naam krijgen. Hij ziet de consternatie die plaats vindt. Plotseling kijkt iedereen in zijn richting. Zacharias wil een schrijfplankje hebben. En met tranen in zijn ogen schrijft hij de naam van zijn zoon. Johannes is zijn naam. Johannes – God is genadig! En of God genadig is. Voor Elizabeth, voor hem. Maar bovenal voor Israël.

Het beloofde Koninkrijk komt – onweerstaanbaar. Want God is genadig!

God keert zich naar een volk, verloren in schuld en ongeloof. En Zacharias weet het als geen ander, dat geldt net zo hard voor mijzelf.

En dan, worden de boeien van zijn tong verbroken. Zacharias spreekt, Zacharias zingt, Zacharias jubelt, Zacharias verkondigt luid de grote Naam van de Heer die omziet naar zijn volk en het verlost. En zo wordt de boodschap van de engel alsnog publiek gemaakt. Door Zacharias' ongeloof was het negen maanden vertraagd. Maar nu gaat het als een lopend vuurtje rond door het bergland van Judea.

God blijft aan zijn beloften onvoorwaardelijk trouw. Wat een geweldige zekerheid.
God verlaat nooit wat Zijn hand begon.

Maar wat is die arme Zacharias ook herkenbaar voor ons. Hoe vaak moeten we ons ook niet diep schamen voor onze twijfels? Dat we zo weinig rekenen met Gods ingrijpen – vandaag. Dat we zo weinig echt rekenen met Advent, Gods komen in de wereld.

Laten we maar net als Zacharias ons kleingeloof bekennen. Uit onszelf zijn we niet van die geloofshelden. Maar laten we dan ook net als Zacharias met blijdschap belijden hoe waar het is: God baant zichzelf een weg in deze wereld. Als het moet, dwars tegen ons ongelooft en onze ongehoorzaamheid in.

God beloofde het al aan Adam en Eva, ik ga weer recht zetten wat jullie verprutsten. God gaf het niet op met z'n wispelturige volk in de woestijn en bracht hen in het Beloofde Land. En toen het volk in het land de afgoden na ging lopen en er tenslotte zelfs een ballingschap nodig was, bracht God zijn kinderen na 70 jaar weer thuis in het land. En zelfs toen Gods Zoon, het liefste wat Hij had, in de wereld kwam en velen Hem niet wilden aanvaarden, gaf God het niet op. Het is nog altijd genadetijd. God laat niet los. Ook vandaag strekt Hij zijn handen uit naar jou en mij: Ik wil zo graag dat je me leert kennen. Ik wil je zo graag vrij maken van alles dat in de weg staat. Ik wil zo graag dat ook jij gaat ontdekken hoe waar het is wat die naam van Johannes ons vandaag leert:

Onze God is onnoemelijk genadig!

AMEN.

December 2013
G.P. Hartkamp
Wapenveld